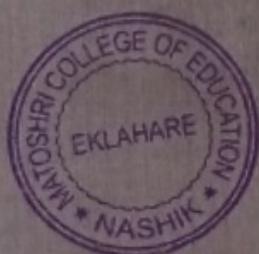
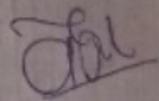

ISBN: 978-93-81354-88-9

इतिहास शिक्षण

- डॉ. रामदास वरकरे
डॉ. नलिनी पिंडड
डॉ. वैशाली सूर्यवंशी

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklaahare, Tal. & Dist. Nashik

बी.एड. प्रचलित अभ्यासक्रमानुसार असलेला उपयुक्त ग्रंथ

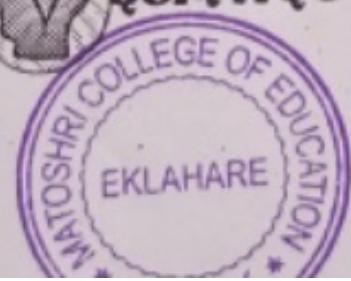
उद्याच्या शिक्षकांसाठी

इतिहास शिक्षण

लेखक

कै. डॉ. रामदास बरकले डॉ. सौ. नलिनी पिचड
एम.ए., एम.एड., पीएच.डी. एम.ए., एम.एड., पीएच.डी.

डॉ. सौ. वैशाली सूर्यवंशी
एम.ए., एम.एड., पीएच.डी.

माटोश्री एक्लाहरे प्राविलक्षण्य, नाशिक

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahe, Tal. & Dist. Nashik

प्रकाशक

इनसाइट पब्लिकेशन्स

श्रीरामांत अपार्टमेंट, श्रीरामगांव,

गांगापूर रोड, विद्या विकास संकर्ता, नाशिक.

मोबा. ९८२३२४३३०३.

- अर्पण पत्रिका -

संपादन

डॉ. एन.एस.तोंबोळी, एम.ए., पीएच.डी.(इतिहास)
निवृत्त प्राच्याध्यापक, मराठा विद्या प्रसारक समाज, नाशिक

© प्रकाशक

आदरपूर्वक

प्रथमावृत्ती: नागपंचमी, ऑगस्ट २००८
सुधारित द्वितीयावृत्ती: दसहा, ऑक्टोबर २०१४
आदरणीय प्रा. गो. रा. बेढे यांना अत्यंत

प्रथमावृत्ती: नागपंचमी, ऑगस्ट २००८
सुधारित द्वितीयावृत्ती: दसहा, ऑक्टोबर २०१४

- डॉ. गमदास बरकले
- डॉ. नलिनी मिचड
- प्रा. बैशाली मुर्खंशी

अक्षर जुळणी व मुद्रक

वैभव इन्टरप्राइजेस, नाशिक
मो. ९४२३९७३९६९

किंमत : २२५/- रुपये

नागपंचमी, ऑगस्ट २००८
नाशिक

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahare, Tal.& Dist Nashik

प्रस्तावना.....

'उद्यान्वा शिक्षकांसाठी' या मालिकेतील 'इतिहास शिक्षण' हे पहिले पुस्तक आजच्या आणि उद्यान्वा शिक्षकांन्या हातात देतोना आम्नाता अतिशय आनंद होत आहे. या पूर्वीच्या आमच्या 'मातृभाषा मराठीचे अध्यापन शास्त्रीय विश्लेषण' या पुस्तकाच्या तिन्ही आवृत्त्यांचे आपण जे मनापासून स्वागत केले त्याबदल आम्ही आपले अतिशय आभारी आहोत.

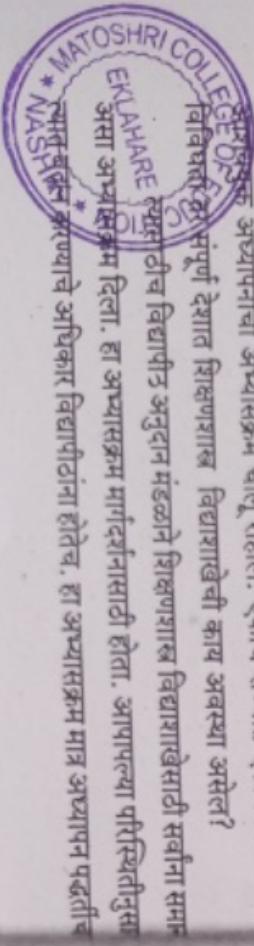
सन १९१० मध्ये उगे विद्यापीठाने आणि शिवाजी विद्यापीठाने 'आशयुक अध्यापनपट्टी' हा दृष्टिकोन स्वीकारला. पण त्यावर अध्ययन साहित्य, अभावानेच त्याग शाळे. त्यामुळेच तब्बल दहा वर्षांनंतर म्हणजे सन २००१ मध्ये आमचे 'मारठीचे अध्यापन शास्त्रीय विश्लेषण' हे पुस्तक आते आणि पाठोपाठ पुणे विद्यापीठाने सन २००२ च्या अध्यासळम बदलानुसार 'आशयुक अध्यापन' यावर स्वतंत्र पेपर आणला. आमचे पुस्तक मारठीसाठी तर होतेच पण अन्य विषयांसाठी बोर्चसे अध्ययन साहित्य तयार शाळे. अर्थात या अध्यासळमात आणि त्यावरून तयार शाळेत्या अध्ययन साहित्यात थोड्याशा उगिवा राहून गेला होत्या. अध्यापनाच्या दृष्टिने त्या त्या विषयाचे विश्लेषण करतांना, या विश्लेषणाचे जे आधार होते ते शिक्काच्या राहून गेले. उदा. एकूण इतिहासाच्या मारठीसाठी तर होते ते शिक्काच्या राहून गेले. उदा. एकूण इतिहासाच्या घेये आणि उद्दिष्टे (आम्ही त्यावेळी फक्त अध्यासळमातील उद्दिष्टाचा विचार केला होता) इतिहासाचे स्वरूप, इतिहासाचा इतिहास, इतिहासाचे प्रकार (ज्यावर इतिहासाची संरचना -आधारलेली होती) इ. आशय शिक्काच्या राहून गेला. शिक्काय आशयुक अध्यापनाचे संकलना संपूर्ण गण्यात पोहचलीच नाही, त्यामुळे शिवाजी विद्यापीठ, उगे विद्यापीठ, उगे विद्यापीठ व य. च. म. मुरक विद्यापीठ व काही असी एस.ए.डी.टी. विद्यापीठ महाराष्ट्र विद्यापीठ व य. च. म. मुरक विद्यापीठ व काही असी एस.ए.डी.टी. विद्यापीठांमध्ये इतिहास अध्यापन पद्धतीचा पारंपरिक अध्यासळम चालू राहील. एकाच राज्यात एका विषयासाठी ही

पारंपरिक अध्यासळम व आशयुक अध्यापन यांचा समन्वय होता. जवळ्यास संवित विद्यापीठानी अनुदान मंडळानुसार आपापले अध्यापनम बदलतो, काही विद्यापीठे त्या प्रक्रियेत आहेत. या नव्या अध्यासळमानुसार सर्वच अध्ययन पद्धतीची पुस्तके नव्याने लिहिणे आहे. पद्धतीच्या गाभाभूत संकल्पना स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न केला आहेच, त्यावरोबरूच आशयुक अध्यापन पद्धती, इतिहासाचे अध्ययन शास्त्रीय विश्लेषण, गापापटक व मूळ्ये यांनी इतिहास ज्यापानाच्या दृष्टीने मांडणी, यांचेही स्थानीकरण करण्याचा आमच्या परिने प्रयत्न केला जाहे. इतिहास शिक्कानांना तो नकी आवडेल आयी आशा आहे.

मारठीसाठा अध्यापनशास्त्रीय विश्लेषणाप्रमाणेच बदलेल्या अध्यासळमानुसार 'इतिहास शिक्काण' हे पहिलेच पुस्तक आम्ही लिहिले आहे. अर्थात हा आमचा गैरिमज्जी अन्नचूलील मर्व विद्यापीठांचे अध्यासळम आमच्या समोर होते, आणि त्यानुसारच आम्ही ज्ञानसंचरक तिहिण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. त्यामुळे आमच्या या पुस्तकाला आता केवळ दोन-तीन विद्यापीठांचीच मर्यादा नाही तर महाराष्ट्रातील मर्व विद्यापीठांमधील विद्यापीठ विद्याराजांसाठी आमचे हे पुस्तक उपयोगी पडणार आहे असेंवाटो. इतिहासाचे लिखक जानच्या याही पुस्तकाचे स्वागत उत्साहेन करतील आणि अनावधानाने गहिलेल्या चूऱ्या, दृष्टी आमच्या लक्षात आणून देतील अशी आशा आहे.

हे पुस्तक लिहिताना अनेकांचे आम्नाता महकार्य लाभते, त्या सर्वांचा नामनिर्देश करण्ये कर्त्तव्याचित त्यानाही आवडणार नाही. आम्ही मात्र या सर्वांचे अतिशय आभारी आहेत. इनसाईट पब्लीकेशनच्या डॉ. किशोर चव्हाण यांनी अतिशय जलदगतीने आणि ज्ञानसंचर देखवणे पुस्तक काढले तेहा त्यांचे त्यांच्या सर्व सहकाऱ्याचे आम्ही अतिशय आभारी आहेत.

- डॉ. रामदास बरकले
- डॉ. नलिनी पिचड
- प्रा. वैशाली मूर्यवंशी

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahare, Tal.& Dist. Nashik

नामांचनी, ऑगस्ट २००८

डॉ.रामदास बरकले, एम.ए.एम.एड.पीएच.डी.

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एकूण ३६ वर्षांच्या सेवेनंतर सेवानिवृत्त. मराठीचे अध्यापनशास्त्रीय विश्लेषण या पुस्तकाचे व य.च.म.मुक्त विद्यापीठाच्या एकूण १४ पुस्तकांचे सहलेखन. मुक्त विद्यापीठाच्या शैक्षणिक घटनिचित्रफिर्तीचे संहिता लेखन. विद्यापीठाच्या कामाचा प्रदीर्घ अनुभव. नाशिकच्या सांस्कृतिक क्षेत्रात कार्य.

डॉ.नलिनी भास्करराव पिचड , एम.ए.एम.एड.पीएच.डी.

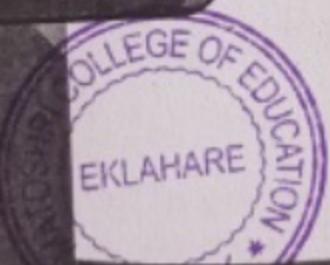
नाशिकच्या शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातून प्रपाठक म्हणून सेवानिवृत्त. आदिवासींचे शिक्षण, मराठीचे अध्यापनशास्त्रीय विश्लेषण या पुस्तकांचे लेखन, य.च.म.मुक्त विद्यापीठाच्या ११ पुस्तकांचे सहलेखन. मुक्त विद्यापीठाच्या शैक्षणिक घटनिफिर्तीचे संहिता लेखन व भूमिका. संवेदनशील कवयित्री, नियतकालिकांमधून सामाजिक समस्यावर सातत्याने लेखन.

डॉ.वैशाली सूर्यवंशी , एम.ए.एम.एड.पीएच.डी.

शिक्षणशास्त्र विद्याशाखेत अध्यापन. कुसुमाग्रज प्रतिष्ठान आयोजित परीक्षेत संपूर्ण राज्यात तृतीय त्रिमांक. एक विद्यार्थी प्रिय प्राध्यापिका.

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahe, Tal. & Dist. Nashik

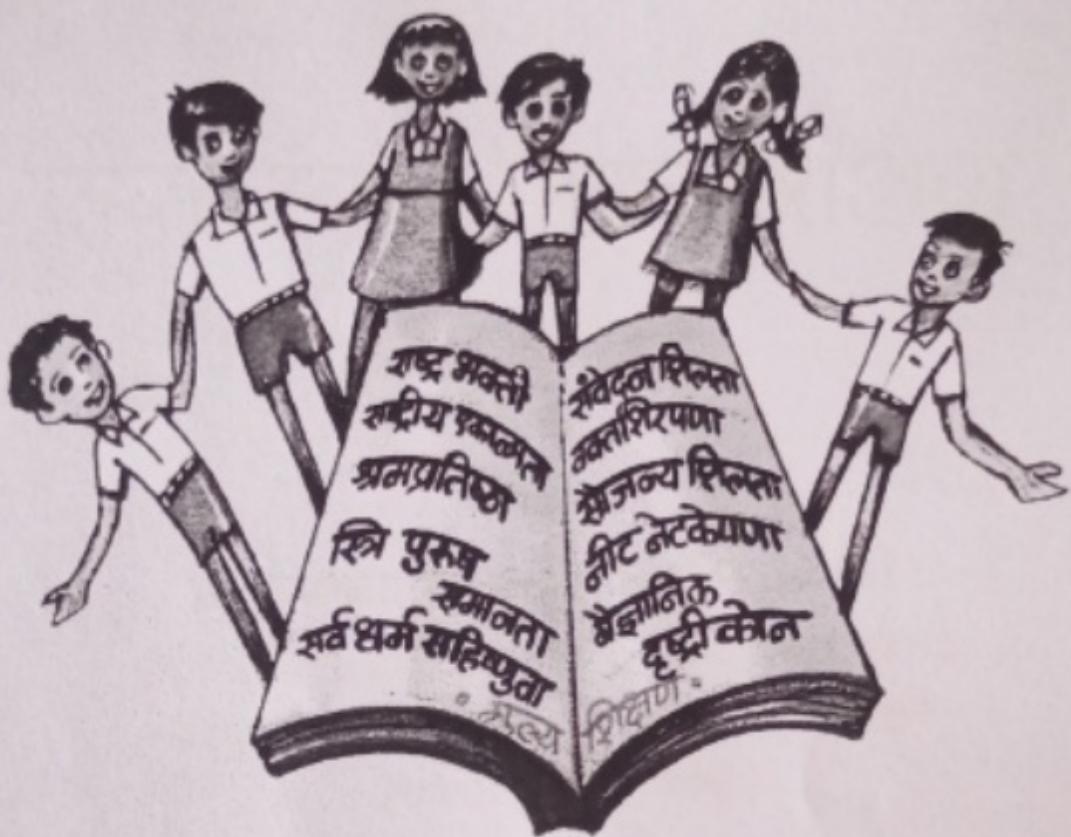

हन्तार्हि पवित्रकेशना, नाशिक

श.नं. ३, श्रीरंग नगर, श्रीरंग बंगल अपार्टमेंट, पंचांग स्टेशन रोड,
गंगापूर रोड, नाशिक, मो. ९८२३२४३३०३

संस्कारांचे मूल्यशिक्षण

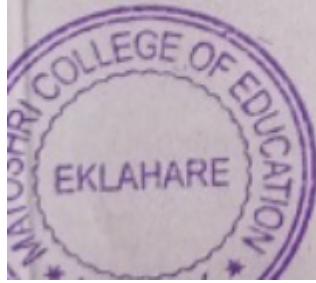

लेखिका

डॉ. वैशाली पुंजाराम सूर्यवंशी – वाघमारे

सौ. मृणाल मयुरेश जोशी – रानडे

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklaahare, Tal. & Dist. Nashik

आष्टावीकृ श्री ग्राऊहेंड डिजले यांना संख्यें अट

दि- ०९ जाने २०२३

ISBN : 978-93-5777-486-4

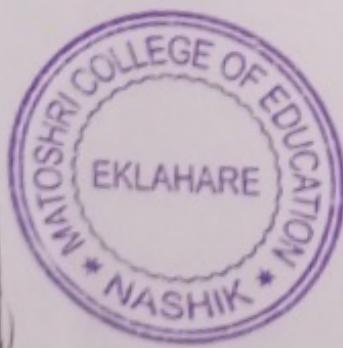
सर्व शिक्षकांना, विविध शिक्षणक्रमाच्या अभ्यासक्रमासाठी, स्पर्धा
परीक्षांसाठी उपयुक्त संदर्भ पुस्तक

संस्कारांचे मूल्यशिक्षण

लेखिका

डॉ. वैशाली पुंजाराम सूर्यवंशी – वाघमारे
एम.ए. (मराठी, इतिहास), एम. एड., सेट (शिक्षणशास्त्र),
पीएच. डी. (शिक्षणशास्त्र), डी.एस.एम., साहित्यभूषण
(मार्गदर्शन व समुपदेशन)

सौ. मृणाल मयुरेश जोशी – रानडे
डिप्लोमा इन इलेक्ट्रॉनिक अॅन्ड टेलिकम्युनिकेशन
एम.ए. (मराठी, व संस्कृत), बी.एड. साहित्यभूषण

स्व प्रकाशन, नाशिक

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahe, Tal. & Dist. N.

प्रकाशक
संघ प्रयोगारान,
नारिक.

© लेखक स्वाचिन

◎ अपर्णा पत्रिका ◎

ISBN : 978-93-5777-486-4

प्रथमावृत्ती : 28 डिसेंबर 2022

मूल्य : 350/- रुपये

जननमापासून आजपर्यंत उयांनी ऊयांनी आम्हाला मूळ्य शिळकुन
शंखकारीत केले व जीवन जलायला शिकविले त्या सर्वांना.....
ही शाब्दांची पुस्तकाली अपर्णा –

मुद्रक

सातिक एन्टरप्राइजेस (9922444833)

मुख्यपृष्ठ : श्री. सचिन खैरलार

डॉ. वैशाली सुर्योदारी – वाचनारे
सौ. मृणाल जोशी – रानदे

निवेदन
हे पुस्तक तयार करीत असलांना पुर्णता सर्कक्ता बांधगली आहे. परंतु मानवी स्वभावनासाठे काही
तुटी अधवा दोष, कमी असल्यामुळे काही लेखक तथा प्रकाशक या मुद्रक जवाबदार राहणार
नाही.

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahare, Tal. & Dist. Nashik

नाव - डॉ. वैशाली पुंजाराम सूर्यवंशी - वाघमारे
 शिक्षण - एम.ए. (मराठी, इतिहास), एम. एड., सेट
 (शिक्षणशास्त्र), पीएच. डी. (शिक्षणशास्त्र),
 डी.एस.एम., साहित्यभूषण,
 (मार्गदर्शन व समुपदेशन)

- अध्ययन अनुभव - 15 वर्ष, सन् 2015 पासून मातोश्री शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, एकलहरे येथे प्राचार्य म्हणून कार्यरत

लेखन -

- * 'इतिहास शिक्षण' या पुस्तकाची सहलेखिका. (सा. फु. पु. वि. पुणे) बी.एड.
 अभ्यासक्रमात समाविष्ट. *
- * 'मराठी विषय हस्तपुस्तिका' पुस्तकाचे लेखन.
- * अनेक वृत्तपत्रांमधून विविध विषयांवर लेखन. * 32 संशोधनपर लेख
 प्रसिद्ध. *
- * विद्यापीठस्तरीय, राज्यस्तरीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील
 चर्चासत्र व कार्यशाळा यात सहभाग. *
- * कुसुमाग्रज प्रतिष्ठान नाशिक यांच्यातार्फ 2005 चा 'कृष्णामाई' पुरस्कार' व 'साहित्य भूषण' ही पदवी
 प्रदान. *
- * यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांचेकडून
 एम.ए. (शिक्षणशास्त्र) मान्यताप्राप्त समंत्रक.

नाव - सौ. मृणाल मयुरेश जोशी - रानडे
 शिक्षण - एम.ए. (मराठी, संस्कृत), बी.एड. डिप्लोमा इन
 इलेक्ट्रॉनिक अण्ड टेलिकम्युनिकेशन्स,

- * कुसुमाग्रज प्रतिष्ठानचा साहित्यभूषण पुरस्कार

लेखन -

- * दिनविशेष - प्रत्येक दिवसाच्या महत्वाच्या घडामोडी.
- * संक्षिप्त महाभारत - (मूळ तेलगू) हिंदी पुस्तकाचा अनुवाद
- * व्यारकामाई - (मूळ तेलगू) हिंदी पुस्तकाचा अनुवाद

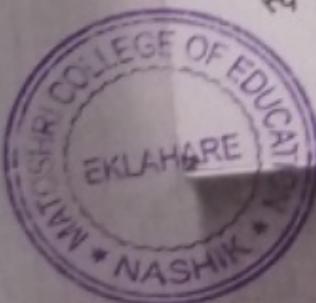

ISBN: 978-93-5777-488-4

स्व प्रकाशन, नाशिक

all

PRINCIPAL
 Matoshri College of Education
 Eklahare,Tal.& Dist. Nashik

इतिहास शिक्षा

लेखक

श्री. अमरदीप अशोक रामराजे
एम.ए., एम.एड., सेट (शिक्षणशास्त्र),
सेट (इतिहास), डि.एस.एम.

८५

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahare, Tal. & Dist. Nashik

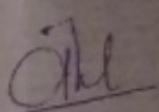
ISBN : 978-93-5578-637-1

महाराष्ट्रातील सर्व विद्यापीठांच्या वी.एड् शिक्षणक्रमाच्या
अभ्यासक्रमासाठी उपयुक्त संदर्भ पुस्तक

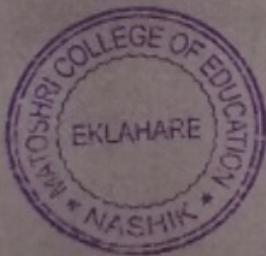
इतिहास शिक्षण

लेखक

श्री. अमरदीप अशोक रामराजे
एम.ए., एम.एड्, सेट (शिक्षणशास्त्र),
सेट (इतिहास), डि.एस.एम

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahe, Tal. & Dist. Nashik

स्व प्रकाशन
नशिक रोड

नाव – श्री. अमरदीप अशोक रामराजे
चंद्रविलास हौसिंग सोसायटी, इंगले नगर,
जेलरोड, नाशिक रोड – 422101

शिक्षण –

एम.ए (इतिहास), एम.एड., सेट (शिक्षणशास्त्र),
सेट (इतिहास), डि.एस.एम

सहायक प्राध्यापक

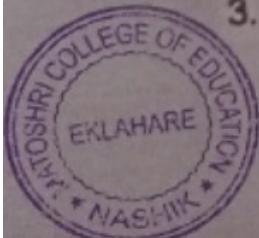
मातोश्री शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, एकलठरे, नाशिक

अध्यापन अनुभव :-

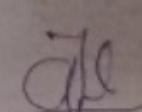
- बी.एड् महाविद्यालयातील अध्यापन अनुभव 9 वर्ष
- डी.एड् विद्यालयातील अध्यापन अनुभव 2 वर्ष

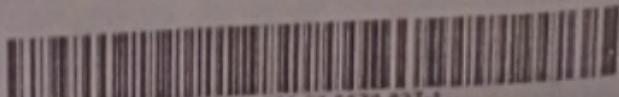
शैक्षणिक

- राज्यस्तरीय कार्यशाळेमध्ये सहभाग – एकूण 5
- राष्ट्रीय स्तरावरील परीसंवाद – एकूण 6
- राष्ट्रीय स्तरावरील परिषद – एकूण 4

स्व प्रकाशन, नाशिकरोड

PRINCIPAL
Matoshri College of Education
Eklahare, Tal. & Dist. Nashik

ISBN 978-93-5578-637-1

प्रकाशन

संस्कारण

६. चांदविलास हीलिंग लैन्चनी इनके भवर लेटर्स, पारिवर्त्य

आर्पण पत्रिका

© लेखक स्वाधिन

ISBN : 978-93-5578-637-1

प्रयोगावली : 26 डिसेंबर 2024

मुद्रा : 170/- रुपये

ज्यांच्या अथक परिश्रम, प्रेरणा व प्रोत्साहनामुळे
मी शिक्षणात प्रगती करू शकलो
आशा माझ्या आई व वडीलांच्या चरणी
कृतज्ञापूर्वक समर्पण.

प्रिंसिपल

Matoshri College of Education
Eklahe, Tal & Dist. Nashik
कायदा अधीकारी अधिकारी अधिकारी अधिकारी अधिकारी

PRINCIPAL

Matoshri College of Education
Eklahe, Tal & Dist. Nashik